

## La malla coronada, tipus inèdit, probablement de Joan I

*F. DOMINGO SELLART*

La sèrie monetària dels anomenats coronats, és a dir, el doble coronat i el coronat o blanca coronada és coneguda ja dels temps de Salat, però la seva atribució no va arribar a ésser establerta amb total consistència fins que J. Botet i Sisó va trobar els documents que la justificaven. Botet va poder demostrar que les peces corresponien al temps de Joan I i no pas al de Joan II com deien la major part els seus antecessors<sup>1</sup>. Val a dir que, com comenta el mateix Botet, l'atribució més lògica era ja a favor de Joan I si tenim present que l'únic altre sobirà que en va emetre fou el seu successor Martí I.

El document de creació d'aquesta sèrie monetària l'expedí el rei Joan I el dia 10 de novembre del 1394., en què manava que es fessin peces de billó del valor de vuit i de quatre diners amb la seva efígie en una de les cares i l'escut català en caïró a l'altra cara, determinant amb tot detall les llegendes i les característiques exactes el dibuix. Dos mesos més tard, el dia 30 de gener del 1395 donà dues ordres complementàries: que es possessin senyals per a distingir bé els valors i que es batessin mitjos coronats o malles, del valor, per tant, de dos diners. També disposà que aquestes peces poguessin córrer en tots els seus estats i que s'havien de batre a Perpinyà<sup>2</sup>.

Botet identificà, doncs, les peces i suposà que els quatre punts que volten el cap del rei i que es troben també al revers dels coronats volen indicar el valor quatre, és a dir, l'equivalència a quatre diners de tern. Com que Joan I no va emetre

1. J. BOTET I SISÓ, *Les monedes catalanes*, Vol. II, Barcelona, 1910. A les pàgines 173-175 explica detalladament aquests antecedents i dóna a conèixer la nova documentació que ara extractarem.

2. J. BOTET, *Les monedes...*, p. 177. Els coronats complementarien així els florins d'or, també de curs general.

croats, sembla clar que el sobirà pretenia substituir els tradicionals croats d'argent per aquestes peces de billó.

Com hem dit, ja eren coneguts els coronats i dobles coronats de Joan I i de Martí<sup>3</sup>, però no s'havia descrit mai la malla o mig coronat, que podem donar a conèixer ara:

#### Malla coronada de billó



a/ (+)...S+REX... Efigie coronada a l'esquerra, sembla que amb un punt al davant i potser un altre al darrere.

r/ +DNS.....O...O... Armes catalanes en cairó dins d'una orla lobulada de quatre semicercles.

Pes: (0,60 g) incompleta Ø: 16 mm Inèdita

La peça és molt malmesa i, per tant, resulta molt difícil la lectura de les lletres i l'apreciació dels detalls. De tota manera, sembla molt probable que es pugui atribuir a Joan I. D'una banda, perquè és segur que Joan va manar que es fessin malles, mentre que això no ens consta pas per a Martí. De l'altra, perquè tot i que ...S+REX tant podria al·ludir a IOANNES com a MARTINUS, en totes les peces de Martí hi diu DEI GRA REX, mentre que en algunes de Joan hi consta la forma IOHANNES+REX. També la separació per creus és pròpia de Joan. Finalment el vestit, amb solapa ampla i el cap més aviat afuat, també s'aproxima més a la tipologia de les peces de Joan I.

Sembla, però no es pot assegurar, que hi ha un globus davant l'efígie reial. Si fos així, seria lògic que n'hi hagués una altra al darrere i que el conjunt dels dos distintius volgués indicar l'equivalència amb dos diners de tern. En canvi, no hi ha globus al revers i, per tant, no és del tot segur que això sigui també un signe de va-

3. Tipus 278-281, de Joan I, i 326-328 a nom de Martí a l'obra de Botet ja mencionada. També hi ha un tipus anònim, núm. 329, que aquest autor atribueix a l'interregne.

*LA MALLA CORONADA, TIPUS INÈDIT, PROBABLEMENT DE JOAN I 77*

lor. Podria ésser un ornament afegit pel gravador sens altra significació. De tota manera, seria bo de tenir més peces per a poder-ho assegurar.

La raresa extrema d'aquesta peça no ens ha de sorprendre si tenim present la gran escassetat dels coronats i dobles coronats i el poc èxit de la seva emissió. La migrada evidència actual fa suposar que no es varen pas complir les previsions del rei Joan I, que en volia batre fins a un montant global de cent mil marcs de plata fina. Cal tenir present que amb una llei de cinc diners i una talla de 144 per als coronats, s'haurien pogut batre gairebé tres milions i mig de peces, fent-les totes d'aquest valor. D'altra banda, ja sabem que l'emissió no va tenir gaire acceptació perquè l'any 1413 el rei Ferran I va haver de compensar els arrendadors de la seca de Perpinyà, Bernat de Montpalau i Berenger des Cortey, amb l'autorització de batre també croats d'argent<sup>4</sup>. Aquests arrendadors ja advertien que s'havien vist obligats a cessar de batre les blanques coronades pel seu baix for.

Per tant, les blanques de Joan I es varen batre des del 1394 i les malles des del 1395, però la seva emissió degué aturar-se el mes de maig de l'any següent, amb la mort de Joan I. El volum degué ésser feble, perquè en reprendre l'emissió el rei Martí el 26 de juny del 1409<sup>5</sup>, hagué de consentir un cert rebaix de la llei i del pes. Això sembla demostrar que els arrendadors havien pressionat per a assolir unes condicions més favorables per a ells a causa de la baixa rendibilitat de l'emissió. Amb tot, ja hem vist que tampoc pogueren batre moltes peces a nom de Martí a causa del seu baix for. Així ens ho certifica igualment la baixíssima evidència actual, que és encara més migrada que per als coronats i dobles coronats de Joan I.

Aquesta panoràmica de baixa rendibilitat no deixa gaires probabilitats a l'existència de malles a nom de Martí. Ja sabem que, a igualtat de qualitats, les peces de menys valor eren sempre les menys rendibles.

En qualsevol cas, el que ara podem assegurar és que quan menys amb Joan I sí que es varen arribar a batre malles coronades.

4. J. BOTET, *Les monedes...*, p. 223.

5. J. BOTET, *Les monedes...*, p.